TEXT A FOTO: JIŘÍ JUŘÍK



1 Když se údolní niva rozevře

PŘÍTOK BEROUNKY

Zbirožský potok

Řeku Berounku jsme probrali dost důkladně, a to jak z pohledu přírodovědců, tak i turistů. Nyní se podíváme na některé z jejích přítoků. Začneme Zbirožským potokem, který nabízí možnost k zajímavému výletu.

Pravobřežní přítok Berounky, Zbirožský potok, pramení mezi Těškovem a Mýtem na úbočí Sirské hory (593 m n. m.), jeho tok je dlouhý okolo třiceti km. Cestovat podél Zbirožského potoku lze jak pěšky, tak i na kole. Pro pěšáky je připravena modrá turistická značka, která v horní části toku částečně údolí potoku opouští, ale v dolní části již potok věrně kopíruje. Pro cyklisty je nejprve vhodná cyklotrasa číslo 0006, která se ve Zbirohu změní na 0043. U Sýkorova mlýna se jezdci na kole napojí na trasu pro pěší, tedy na modrou značku. Bohužel na cyklisty čeká jeden zádrhel, a to jako naschvál zrovna v tom turisticky nejatraktivnějším místě, u Skryjských jezírek, kde se musí přelézat skalky a kola dost obtížně přenášet. Ale sem jsme ještě nedošli ani nedojeli.

PROČ SE TAK JMENUJE

Zbirožský potok získal své jméno po městečku Zbiroh, které je poprvé připomínáno roku 1230. K největším památkám patří zdejší zámek, který tvoří dominantu nejen samotného města, ale i okolí. Ostatně osud Zbirohu a jeho obyvatel byl dlouhá staletí úzce spjat s životem zámku a jeho majitelů. Zajímavostí historie městečka je tradice výroby nářadí, především kleští a kladiv, která sahá do přelomu 18. a 19. století a pokračuje dodnes, protože zde stále pracuje továrna Zbirovia, založená již v roce 1860.

I zbirožský zámek má nejednu zajímavost, ba se přímo honosí několika nej. Stavba stojí na nejtvrdší buližníkové, čili jaspisové skále, má 163 metrů hlubokou studnu, tedy nejhlubší v Evropě. K dalším nej patří i skutečnost, že v zámku maloval Alfons Mucha svá největší plátna z cyklu Slovanská epopej. Primát hraje i zdejší věž, která je první samostatnou původně hradní hláskou v Čechách. K poněkud kontroverzní prioritě patří informace, že zde údajně bylo nejtajnější špionážní pracoviště v Československu. V současnosti je v zámku luxusní hotel, tak se raději vraťme do přírody a ke Zbirožskému potoku.

KUDY PROTÉKÁ

Hned na začátku svého toku protéká Zbirožský potok přírodní památkou Kařezské rybníky, což je soustava čtyř rybníků o celkové rozloze 66,59 ha, které nabízejí útočiště obojživelníkům, plazům a hnízdiště či tahové stanoviště vodnímu ptactvu, v jejich okolí jsou mokřadní louky. Za zástavbou Zbirohu vtéká potok na území CHKO Křivoklátsko.

Postupně minete několik bývalých mlýnů, například Sýkorův, Kozův, Ostrovecký či Jankovský, za kterým se údolí zúží. Po levé straně minete přírodní rezervaci Lípa (24,91 ha) a zanedlouho dojdete k Podmokelskému mlýnu, kde je malé parkoviště, které je nejčastějším začátkem ke krátkému výletu ke Skryjským jezírkům a vodopádu. Stále po modré značce přejdete silnici, minete hájovnu Slap a vstoupíte na území PR Jezírka. V přírodní rezervaci o rozloze 59,5 ha roste na 250 druhů cévnatých rostlin (např. bělozářka liliovitá, medovník meduňkolistý, lilie zlatohlavá), pestrý je rovněž život v tůních (čolek horský, mlok skvrnitý, skokan hnědý a štíhlý), okolní lesy nabízejí vhodné prostředí pro mnoho druhů ptáků (konipas bílý a horský, skorec vodní, ledňáček říční). PR Jezírka je zahrnuta do evropské soustavy Natura 2000.



2 To je on, vodopád na Zbirožském potoce.









3 Jeden z více brodů přes Zbirožský potok

4 Věž zámku ve Zbirohu stojí na jaspisové sklále.

5 Tato značka cyklisty opravdu nepotěší.

6 Lávka přes Skryjské jezírko





A to se již blížíte ke skalní průrvě, z níž vytéká přírodní Skryjský vodopád, u kterého jsou dvě jezírka. Celek vytváří nejen působivou scenérii, která je velmi oblíbeným turistickým cílem, ale zároveň je významnou paleontologickou lokalitou, kde prováděl výzkumy Joachim Barrand.

Pro cyklisty zde nastane nemalý úkol, jak dostat svá kola přes několik skalek, kde chybí jistící řetězy. Variantou je ponechat stroje před průrvou a vrátit se následně zpět. Pokud chcete cestovat dále podél Zbirožského potoku, připravte se na přenášení, případně na brodění.

JAK A KAM DÁLE

Za Skryjským vodopádem si můžete zvolit dvě možná pokračování. Lze sledovat i nadále modrou značku, které odbočuje vpravo a po pohodlné pěšince stoupá k obci Skryje. Zde budou nejspíš cyklisté místy tlačit. Rovněž tady na ně čeká malý škodolibý žert, zřejmě ze strany KČT. Pokud byste jeli v opačném směru, narazíme na mohutný sloupek s cedulkou zakazující vjezd na kole. To vše po 1,5 km sjezdu a 250 metrů před cílem. Mimochodem tato zákazová značka nemá žádnou právní oporu.

Druhou variantou jak pokračovat ve výletu je sledování Zbirožského potoku po jeho pravém břehu, kde vede neznačená široká cesta. Nejprve projdete chatovým táborem, minete mlýn Slapnice, kde se setkáte s červenou turistickou značkou.







7 Chatová osada - tábor na břehu Zbirožského potoka

8 U Skryjského vodopádu budete muset tak trochu horolezit.

Samotný závěr výletu samozřejmě záleží na tom, zda jdete pěšky nebo jedete na kole. Pěší to mají snazší, protože ze Skryjí jezdí autobus do Rakovníku. Celá trasa ze Zbirohu po modré do Skryjí je dlouhá asi 20 km.

Cyklisté se mohou vrátit zpět do Zbirohu, což je po místních silničkách přes Líšnou necelých 19 km. Nejbližší železniční zastávka je v Roztokách, kam se dojede po 15 km po silničce podél toku Berounky, tedy takřka po rovině.



9 U Skryjských jezírek to jde vyřešit i broděním.

10 Cestou minete i moře mužíků.

11 Pohled na jez Čilá

Z tohoto místa stoupá silnička do Skryjí. Pokud budete pokračovat po červené, projdete chatovou osadou a jste u Berounky. Zbirožský potok ústí do řeky pod jezem Čilá, který je vysoký 1,23 m a vybíhá z něj náhon k Čechovu mlýnu, v kterém je nyní elektroskanzen Šlovice, který je však na opačném břehu Berounky.

JAKÝ BUDE KONEC

Nyní zbývá jen po široké polní cestě, stále po červené, vystoupat do obce Skryje. V malebné obci na vás čekají nejen roubené chaloupky a další původní lidové stavby, které jsou chráněny jako památková zóna, ale i restaurace a malé muzeum J. Barranda, věnující se jeho životu a dílu, ale také životu na venkově na přelomu 19. a 20. století.

